

Ierosināta lieta par normām, kuras ārvalstī dzīvojoša bērna aizbildnim liedz saņemt valsts sociālo pabalstu par bērna uzturēšanu

Satversmes tiesas 2. kolēģija 2018. gada 16. oktobrī ierosināja lietu “Par Valsts sociālo pabalstu likuma 4. panta pirmās daļas un 20. panta pirmās daļas 2. punkta, ciktāl tas attiecas uz atlīdzību par aizbildņa pienākumu pildīšanu, atbilstību Latvijas Republikas Satversmes 91. un 109. pantam”.

Apstrīdētās normas

Valsts sociālo pabalstu likuma 4. panta pirmā daļa paredz, ka tiesības uz valsts sociālajiem pabalstiem ir Latvijas pilsoņiem, nepilsoņiem, ārvalstniekiem un bezvalstniekiem, kuriem piešķirts personas kods un kuri pastāvīgi dzīvo Latvijas teritorijā.

Valsts sociālo pabalstu likuma 20. panta pirmās daļas 2. punkts noteic, ka regulāri izmaksājamā valsts sociālā pabalsta izmaksu pārtrauc, ja pabalsta saņēmējs vai bērns, par kuru tiek maksāts pabalsts, izbrauc no Latvijas Republikas uz pastāvīgu dzīvi ārvalstī.

Augstāka juridiskā spēka normas

Satversmes 91. pants: “Visi cilvēki Latvijā ir vienlīdzīgi likuma un tiesas priekšā. Cilvēka tiesības tiek īstenotas bez jebkādas diskriminācijas.”

Satversmes 109. pants: “Ikvienam ir tiesības uz sociālo nodrošinājumu vecuma, darbnespējas, bezdarba un citos likumā noteiktajos gadījumos.”

Lietas fakti

Lieta ierosināta pēc Augstākās tiesas pieteikuma. Tās tiesvedībā ir administratīvā lieta, kas ierosināta pēc privātpersonas pieteikuma par Valsts sociālās apdrošināšanas aģentūras lēmuma atcelšanu. Pamatojoties citastarp arī uz apstrīdētajām normām, aģentūra pārtrauca izmaksāt atlīdzību ārvalstī dzīvojošam aizbildnim par tā pienākumu pildīšanu un pieprasīja atmaksāt pārmaksāto atlīdzību.

Augstākā tiesa uzskata, ka apstrīdētās normas esot neatbilstošas Satversmes 109. pantam. Proti, likumdevējs, pieņemot šīs normas, neesot pilnībā izpildījis no minētā Satversmes panta izrietošo pozitīvo pienākumu sniegt sociālo nodrošinājumu tām personām, kuras dzīvo ārvalstīs. Tāpat tiesas ieskatā apstrīdētās normas neatbilst arī Satversmes 91. pantā nostiprinātajam vienlīdzības principam.

Tiesas process

Satversmes tiesa ir uzaicinājusi Saeimu līdz 2018. gada 17. decembrim iesniegt tiesai atbildes rakstu ar lietas faktisko apstākļu izklāstu un juridisko pamatojumu.

Lietas sagatavošanas termiņš ir 2019. gada 16. marts. Par lietas izskatīšanas procesa veidu un datumu tiesa lemj pēc lietas sagatavošanas.

Relīze sagatavota ar mērķi veicināt izpratni par Satversmes tiesā izskatāmajām lietām. Tā nav uzskatāma par nolēmuma daļu un nav saistoša Satversmes tiesai. Spriedumi, lēmumi un cita informācija par Satversmes tiesu atrodama tiesas mājaslapā www.satv.tiesa.gov.lv.

Ketija Strazda

Satversmes tiesas priekšsēdētāja palīdze

Ketija.Strazda@satv.tiesa.gov.lv,

67830737, 26200580